

POSTANOWIENIE

Dnia 11 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski

w sprawie **M. O.**

skazanego z art. 181 § 2 k.k. w brzmieniu sprzed 1 września 2022 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 11 czerwca 2024 r.

zażaleń skazanego i jego obrońcy

na zarządzenie Przewodniczącej X Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 21 marca 2024 r., sygn. akt X WKK 11/24, X Ka 984/23,

o odmowie przyjęcia kasacji od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 30 listopada 2023 r., sygn. akt X Ka 984/23,

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. i art. 530 § 3 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

uchylić zaskarżone zarządzenie i sprawę przekazać do dalszego procedowania w Sądzie Okręgowym w Warszawie.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 30 listopada 2023 r., sygn. akt X Ka 984/23, utrzymał w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Pruszkowie z dnia 7 października 2022 r., sygn. akt II K 2032/21, skazujący M. O. za przestępstwo

zakwalifikowane z art. 181 § 2 k.k. w brzmieniu sprzed 1 września 2022 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. zb. z art. 187 § 1 k.k. w zb. z art. 188 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Obrońca skazanego złożył kasację od wyroku Sądu odwoławczego. Chociaż na ostatniej stronie maszynopisu skargi zamieścił adnotację o treści: „- 5 odpisów kasacji, - upoważnienie do obrony, - dowód uiszczenia opłaty”, to zapewne nie przedstawił tych załączników, skoro pismem z dnia 20 lutego 2024 r. Przewodnicząca X Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w Warszawie wezwała, jednak nie autora pisma, ale skazanego do usunięcia braków formalnych kasacji poprzez uiszczenie opłaty w kwocie 450 zł, dołączenie upoważnienia do obrony oraz 2 odpisów kasacji - w terminie 7 dni od daty doręczenia wezwania pod rygorem odmowy przyjęcia kasacji. Zarządzenie zostało również wysłane do wiadomości adwokata, który sporządził i podpisał kasację. Zarządzenie M. O. odebrał w dniu 26 lutego 2024 r., a jego obrońca w dniu 7 marca 2024 r. (k. 1922 akt sprawy). W dniu 14 marca 2024 r. obrońca przesłał do Sądu żądane upoważnienie do obrony, odpisy kasacji oraz dowód, że 13 marca 2024 r. uiścił opłatę od kasacji.

Przewodnicząca X Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w Warszawie zarządzeniem z dnia 21 marca 2024 r. w sprawie o sygn. akt X WKK 11/24, (X Ka 984/23), na podstawie art. 530 § 2 k.p.k. odmówiła przyjęcia kasacji. W uzasadnieniu wskazała, że wezwanie do usunięcia braków formalnych kasacji zostało doręczone skazanemu w dniu 26 lutego 2024 r., zatem 7-dniowy termin do ich usunięcia, konkretnie do uiszczenia opłaty kasacyjnej, upływał w dniu 4 marca 2024 r. Skoro opłata od kasacji została uiszczona przez obrońcę skazanego w dniu 13 marca 2024 r., to miało to miejsce po upływie ustawowego terminu, co musiało skutkować odmową przyjęcia kasacji.

Zażalenie na to zarządzenie złożyli obrońca skazanego oraz skazany.

Obrońca zarzucił zarządzeniu „naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na jego treść, tj.:

1. Art. 120 § 2 k.p.k., poprzez bezzasadne przyjęcie, że brak formalny w postaci opłaty od kasacji został uzupełniony po upływie terminu, podczas gdy w rzeczywistości uiszczono opłatę w terminie 7 dni od wezwania obrońcy do uzupełnienia braku formalnego,

2. Art. 16 § 1 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. oraz art. 86 k.p.k. poprzez udzielenie stronie i jego obrońcy mylnego pouczenia co do ciężących na nich obowiązków w postaci wezwania skazanego, ale również jego obrońcę do uzupełnienia braków formalnych w postaci przedłożenia odpisów kasacji, upoważnienia do obrony oraz uiszczenia opłaty od kasacji, a następnie egzekwowanie ujemnych skutków owego mylnego pouczenia poprzez odmowę przyjęcia kasacji do rozpoznania, co w konsekwencji naruszyło podstawowe prawo M. O. do obrony”.

Podnosząc powyższe, wniósł o uchylenie zaskarżonego zarządzenia.

Skazany M. O. zarzucił „naruszenie art. 530 § 2 k.p.k. i art. 120 § 2 k.p.k. poprzez odmowę przyjęcia kasacji z uwagi na jej spóźnione opłacenie, podczas gdy opłata została uiszczona w terminie poprzez obrońcę, który był jedyną osobą, która była uprawniona do wniesienia kasacji, zatem wszystkie obowiązki związane z jej wniesieniem spoczywały na nim, w szczególności, że jako strona postępowania nie jestem uprawniony do samodzielnego składania kasacji, a więc również uzupełnienia jej braków”. Zarzucił również naruszenie jego prawa do obrony, gdyż cyt. „po to udzieliłem upoważnienia obrońcy, aby zajmował się sprawą, co w niniejszej sprawie uczynił zgodnie ze swoim terminem i abym, jako nieprofesjonalista, nie popełnił żadnych uchybień. Co istotne, otrzymałem wezwanie do uzupełnienia braków kasacji z informacją, iż to samo pismo otrzymał mój obrońca, dlatego nie miałem podstaw sądzić, iż termin na ich uzupełnienie dotyczy wyłącznie mnie, a nie obrońcy, który jednocześnie jest podmiotem wyłącznie uprawnionym do wniesienia kasacji”.

Oba zażalenia zostały przyjęte, przy czym w zarządzeniu z dnia 15 kwietnia 2024 r. o przyjęciu zażalenia obrońcy Przewodnicząca X Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w Warszawie wskazała, że „z treści wezwania do usunięcia braków formalnych kasacji (k. 1917) bezspornie wynika, że podmiotem wzywany do podjęcia określonych czynności był wyłącznie skazany - M. O. . Treść wezwania została podana do wiadomości również obrońcy skazanego - adw. M. S. , czego nie sposób traktować jako odrębnego, niezależnego od kierowanego do skazanego, wezwania do uzupełnienia braków formalnych kasacji”. Autorka zarządzenia jako argument przemawiający za jego prawidłowością

powołała również pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 17 września 2019 r., II KZ 33/19).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenia są zasadne. Treść zarządzenia z dnia 15 kwietnia 2024 r. wskazuje, że decyzja o odmowie przyjęcia kasacji została oparta na interpretacji możliwej do przyjęcia na gruncie art. 120 § 1 k.p.k., w brzmieniu obowiązującym przed 5 października 2019 r., jednak błędnej na gruncie tego przepisu w brzmieniu obecnie obowiązującym. Pierwotnie art. 120 § 1 k.p.k. stanowił m.in., że gdy zostało złożone pismo procesowe, ale bez uiszczenia wymaganej opłaty, do usunięcia braku, tj. do złożenia opłaty, należy wezwać osobę, od której pismo pochodzi. Dawało to asumpt do twierdzenia, że „w orzecznictwie i piśmiennictwie dominuje natomiast stanowisko, zgodnie z którym w sytuacji, gdy pismo wniesione zostało przez obrońcę lub pełnomocnika, a brak polega na niezłożeniu należytych opłat, a więc niezrealizowaniu obowiązków ciążących na stronie procesowej - wezwaniu na podstawie art. 120 § 1 k.p.k. podlega ta strona (uczestnik postępowania, w którego imieniu pismo wniesiono), ponieważ od niej to pismo procesowe pochodzi. O takim wezwaniu należy tylko dodatkowo, zgodnie z art. 140 k.p.k., powiadomić obrońcę lub pełnomocnika, który wniósł pismo” (cytat z powołanego w zarządzeniu Przewodniczącej Wydziału postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2019 r., II KZ 33/19; zob. jednak odmienne w tym względzie postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2019 r., II KZ 35/19). Obecnie, po zmianie dokonanej ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r., poz. 1694) art. 120 § 1 k.p.k. stanowi, że „jeżeli pismo nie odpowiada wymaganiom formalnym, przewidzianym w art. 119 lub w przepisach szczególnych, a brak jest tego rodzaju, że pismo nie może otrzymać biegu, albo brak polega na niezłożeniu należytych opłat lub upoważnienia do podjęcia czynności procesowej, wzywa się osobę, która wniosła pismo, do usunięcia braku w terminie 7 dni”. Chodzi nie tylko o zmianę redakcyjną przepisu, zatem nie ma już wątpliwości, że adresatem wezwania do usunięcia braków pisma procesowego, w tym braku polegającego na niezłożeniu opłaty, jest ta osoba, która wniosła pismo (sporządziła je, podpisała), przy czym nie zawsze jest nią strona procesu. O ile strona korzysta z pomocy podmiotu

fachowego (obrońcy, pełnomocnika), to zazwyczaj on wnosi pisma procesowe i do niego należy kierować wezwanie do usunięcia stwierdzonego braku pisma. Zatem w realiach niniejszej sprawy wezwanie do usunięcia braków, w tym polegającego na niezłożeniu opłaty, należało skierować do autora kasacji, tj. do obrońcy skazanego M. O., on bowiem jest „osobą, która wniosła pismo”. Kwestia ta została wyjaśniona orzeczeniami Sądu Najwyższego, np. powołanym przez obrońcę w zażaleniu postanowieniem z dnia 15 maja 2020 r., III KZ 21/20, z niewiadomego powodu zignorowanym przez Przewodniczącą Wydziału, postanowieniem z dnia 1 kwietnia 2021 r., III KZ 17/21, czy postanowieniem z dnia 4 sierpnia 2021 r., I KZ 31/21. W tym stanie rzeczy, chociaż wezwanie do usunięcia braków formalnych skierowano do skazanego, a przesłano je obrońcy tylko „do wiadomości”, zasadnie obrońca poczuł się adresatem owego wezwania i w ustawowym terminie dopełnił koniecznych czynności. W uzupełnieniu celowe będzie nadmienić, że skazany niebezpodstawnie wyraził w zażaleniu zdziwienie, iż zażądano od niego nie tylko uiszczenia opłaty od kasacji, ale też dołączenia odpisów tego pisma, którego przecież nie sporządził (także upoważnienia do obrony). Krytycznie należy też jednak ocenić działanie obrońcy, który jako podmiot fachowy powinien baczyć, by wniesiona przez niego kasacja nie była dotknięta brakami.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie. Procedując ponownie w przedmiocie przyjęcia kasacji, Przewodnicząca Wydziału podejmie decyzję, prawidłowo interpretując przepis art. 120 § 1 k.p.k.

[J.J.]

[ms]

